

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:
(Ціна 1. прип. в таборі 3 ф.)
" " поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі .. 25 ф.
поза табор. 30 ф.
На 3 місяці в таборі 75 ф.
" " поза таб. 90 ф.

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА й щоб НЕДІЛІ.

АДРЕСА:
Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Видає „Видавниче Товариство імені Б. Грінченка“.

Ч. 50. (97).

Неділя, 22. липня 1917.

Рік III.

Редакція „Громадської Думки“ цими днями одержала кілька чисел київської щоденної часописі *„РОБІТНИЧА ГАЗЕТА“*, центральний орган Української Соціаль-Демократичної Робітничої Партиї, під редакцією В. Винникенка. Подаємо поки що цікавіший матеріал з ч. 52. *„Робітничої Газети“* з дня 4. (17) червня (іюня) 1917. р. Цей матеріал для нас ще не так запізний, бо докладні вісти з України ми все одержуєм з запізненням приближно на місяць. Тільки тепер з перших джерел можемо бачити настрій українського руху й ті умови й причини, які провадять його до цілковитого самостійництва, про що доносять останні вісти.

Поміщуюмо в цілому вступну статтю *„Робітничої Газети“* з протестом на відмовне становище Московщини проти України, при чому зберегасмо правопис київських часописів:

Ліків, 4 червня 1917 р.

ІХ ВІДПОВІДЬ. На домагання українського народу, виложені центральному правительству делегацією Центральної Української Ради, одержана відповідь.

За старих часів, всі відомості про відношення царського правительства до українського руху, про нові знущання над нами, про нові утишки, з'явилися насамперед в *„Кіевлянин“*. Це саме повторилося і тепер. Перші звістки про відповідь правительства, не царського, а Тимчасового, демократичного, ми одержали в *„Кіевлянин“*.

Коли раніше ми одержували звістки про становище правительства в українській справі, ми заздягіди: знали, яке це має бути становище. Ми знали, що нам скажуть, що ні нас ні нашої мови не було, нема і не може бути, що наші домагання то в лише вигадки купки інтеллігенції, непотрібні, шкідливі, ворожі для „єдиної недільної Росії“.

Те саме повторилося і тепер. Правительство Керенського і Львова дало ту саму відповідь, яку могли би ми одержати від правительства Протопопова і Штирмера. Ту саму відповідь, тією самою мовою, в тих самих виразах. Видання акту про визнання принципу автономії України, здійснення реформ, вказаних Центральною Радою, признано „невідповідним“. Ці справи, мовляв має розрішити Установче Зібрання. Автономія України це в „расчленені“ Росії, якого правительство допустить не може. У правительства нема певності, що та група людності „юга Росії“, яка себе називає українцями, дійсно висловлює волю всієї людності. Правительство буде „всемерно противодействовать“ всім спробам розрішити українську справу до Установчого Зібрання.

Чули ми не раз мову царських міністрів, чуємо зараз мову міністрів Тимчасового Демократичного уряду.

Всі старі заборони, всі старі утишки, всі давні перешкоди не могли задушити українського народу—не задушити і не спинити переможного руху народних мас і цей новий злочин, заподіяній нам російським центральним правителством, не царським, а демократичним тимчасовим.

Український народ далі буде провадити свою організацію, буде здійснити ті права, які надані йому загально-російською революцією,—ідучи по раз обраному Ім шляхом до вільної України. Спокійно, твердо і упевнено буде йти він тим шляхом, який він обрав, яким він тільки й може йти, коли хоче бути вільним і економічно і національно. І злочин, заподіяній йому зараз, почуття глуму й образи не примусить його зійти з обраного ним шляху організації і творення народної влади на небезпечні манівці.

Він утворить таку організацію, таку силу, що І побачать, І почують і зрозуміють навіть міністри центрального російського тимчасового правительства. Це буде, не зважаючи на обіцянє нам „всемерное противодействие“ демократичного правительства, бо нема в світі той сили, що могла би спинити народні маси в Іх переможнім ході до вільного життя.

Хотілося би нам лише мати відповіді на таке запитання: чи думали панове міністри демократично-революційного російського правительства про інтереси революції в Росії, коли вони складали свою відповідь нам? Адже ж мусіло бути для них ясним, що український народ зараз не думав про розбиття революційних сил, що не відкидає він Загально-російського Установчого Зібрання, що уважав він справу революції однаково дорогою для всіх народів Росії. Чи думали вони про інтереси революції, коли дозволяють собі говорити про „всемерное противодействие“ українському народові, коли хотять творити новий лад,

нове життя в Росії без українського народу, коли революційна творчість українського народу визнається непотрібною і зайвою? Чи думали панове міністри про те, до чого це може привести не Україну, але Росію, інтереси якої вони оберігають?

Подаємо далі дещо з докладного звідомлення *„Робітничої Газети“* про „Всеукраїнський селянський з'їзд у Київі“:

Всеукраїнський селянський з'їзд у Київі.

П'ятий день.

Збори одчиняє т. Христюк.

Позаяк редакційна комісія ще не закінчила своєї роботи, що до со-гласовання резолюцій по земельному питанню, з'їзд переходить до слухання привітань.

Першим говорить Шеремет (народний учитель): Старий уряд боявся світу як вогню, наївть більше, бо вогонь можна ще погасити водою, а съйт, знання, науку вже не погасити нічим. В темноті уряд царський міг вільно робити своє погане діло, а при світлі всіх мусів би трохи соромитись того.

І от люде, які несли на село той маненький світ, які давали йому хоч яку небудь науку—народні учителі були забрані майже всі до війська. Це було зроблено незироста.

Не зпроста лишили по городах тих учителів, які вчили панських дітей, а забрали тілько мужицьких учителів. Це було зроблено так, бо боявся старий, нікчемний уряд, що народні учителі помішають йому провадити цю велику бойню.

Але помілився він! Народні учителі зробили своє діло у війську—разом з другими підготовлювали Велику Революцію.

Одже вітаю вас, дорогі брати, від імені тих учителів, які мерали разом з нашими дітьми в так званих народніх—без вікон і печі—школах і які останній зиму мерали в оконах на фронти.

Вітаємо вас і разом жалімо, що в цей великий час ми не можемо допомогти вам творити місну організацію—селянську спілку.

Другим вітає з'їзд о. Погорілко від імені першого українського спархіального з'їзду, що відбувся півтора місяці тому назад.

Рідко доводилося вам, брати, від батьюшки чути про соціалізм, а коли що й чули, то побільшости в неправдивому освітленню.

Ще перші християне утворили гурток, з якого вийшли ті гасла, що написані тепер на революційних знаменах: рівність, воля, любов і братерство.

Повалений старий уряд всіма силами противився ширенню цих гасел серед народів мас.

Він навіть саме слово „соціалізм“ оголосив чимсь ганебним, а соціалістів—цих справжніх оборонців труда люду—звелено було лічити ворогами Росії, ворогами християнства.

Неправда це. Соціалізм в своїх змаганнях утворити правду на землі дуже близько підходить до нашої віри.

Лякали нас ще словом „революціонер“; казали, що це ті, що йдуть проти закону зі зброєю в руках.

А хіба вони—представники стального ладу—не йшли проти закону Божого, вішаючи катування тисячами ні в чому невинних людей!?

Революція вернула нам закон Божий. Революція знищила смертну кару. Слава Революції!

Революція є спосіб удосконалення душі нашої.

Хіба віра наша не наказує нам творити революцію проти всяких поганих звичок?

Правда Божа мусить бути одна на небі і на землі. Але на землі взяла верх неправда, взяла верх з того часу, як з'явилася приватна власність на землю.

Цю думку о. Погорілко розвиває ще кілько часу, а потім переходить до значення і ролі в ділі нідродження духовних сил народу рідної мови.

Між іншим в справі російських газет на Україні з'їздом приняті та-ка революція:

„Перший Всеукраїнський З'їзд, обміркувавши питання про відношення російських газет на Україні до української справи і принявши на увагу, що здебільшого газети ці неправдиво освітлюють український рух, а де які, як київська газета *„Кіевлянин“*, день у день ведуть всячими нечесними способами боротьбу з українським рухом—постановив:

1) селянє не повинні виписувати і читати київської чорносетеної газети *„Кіевлянин“*;

2) іншим же газетам, які неправдиво освітлюють домагання і потреби українського народу, З'їзд ставить це на увагу і сподівається, що російська преса на Україні далі буде правдиво освітлювати український рух.“

Після обговорення різних справ З'їзд переходить до слухання докла-

ду по питанню організації селянства т. Пугача, який зводиться до таких твержень: всі наші постанови не матимуть нікого значення в разі, як ми не зуміємо провести їх в життя, а для того потрібно організуватись і вибрати Раду Селянських Депутатів; порядок на Україні цілком залежить від волі та бажання селянства, а без порядку ми не дійдемо до вільної автономії України; організувати український народ треба так, щоб у всіх справах всі йшли не тільки гуртом але й нога в ногу.

Перше всього почнемо з села. В кожному селі ви повинні розказати, що таке спілка і які П завдання, в кожній селі ви повинні передати всі ті резолюції, які тут вами ухвалині, і тоді кожний, хто приєднеться до них, має право лічити себе членом селянської спілки; в кожному селі закладайте сельські комітети, які порядкуватимуть всіма правами на селі. Далі треба всі сельські комітети, спілки об'єднати в волостний комітет, волості—в повітові комітети. Члени повітових комітетів мусуть брати участь в земстві, в земельних, та інших інституціях. Таким же чином треба організувати і губернію. На повітових З'їздах обираються представники, якіх теж називатимуть депутатами. Так утворюють Губернську Раду Сел. Деп. Виконавчим органом П може бути Губ. Комітет Селянської Спілки. Але це ще не все: треба утворити ще центральний орган. Таким органом мусить бути Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів, яка складається з повіт. депут., вибравших на повітових З'їздах. Всі постанови цього обєднаного органу буде виконувати Центр. Комітет Селянської Спілки.

Яка це робота?

Треба, щоб кожний селянин розумів всі винесені постанови Селянських З'їздів від слова до слова.

Селяни мають познайомити, що требайти до такого устрію, коли вже не буде гніту, не буде ні бідних ні багатих,—до соціалізму.

Мало цього, Комітет Рад Селянських Депутатів мусить взяти на себе організацію всіх технічних інституцій, яко громадських земських і адміністративних.

Далі т. Пугач переходить до темісівного докладу.

— Коли,—закінчує т. Пугач свій доклад,—це буде принято, то ми сміло можемо сказати: ми зробили все.

З'їзд гучно вітає т. Пугача.

Далі по кількох промовцях З'їзд голосуванням висловлюється за переход до читання резолюцій докладу Пугача по пунктам.

Коли дійшло діло до пункта про участь жінок, хтось запропонував замісце слів „від 200 т. людей“ вставити слова: „від 200 т. чоловіків і жінок“; з хорів починають кричать „не треба.“ Зчиняється галас.

Голова голосує цю поправку. З'їзд приймає П одноголосно.

На трибуну входить товаришка Христини Погрібна—делегатка Черкаського повіту.

Лунають гучні оплески.

Вона каже, що коли досі жінки були темніші за чоловіків, то тільки через те, що окрім рогачів і колиски вони нічого не знали. Тепер же, коли настала воля, коли буде ши-

ритись освіта—слід покликати до громадської роботи жінок.

В разі, як вони окажуться не здатними до цього, тоді тільки ви маєте право сказати: „не треба.“

Злову лунають гучні оплески.

Читаються далі резолюції по орган. селянства і приймаються З'їздом.

З'їзд вчора по шостиденних нарадах закінчився, але з огляду на брак місяця докладне справоздання за шостий день відкладаємо до вітorka. Зараз подаємо лише список членів Тимчасового Комітету Селянської Спілки, який є також і Виконавчим Комітетом Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів, обраних З'їздом.

По Київу пройшли: т.т. Микола Ковалевський (у. с.-р.), П. Христюк (у. с.-р.), Степаненко Аркадій (у. с.-р.), І. Пугач (у. с.-р.), В. Винниченко (у. с.-р.), М. Стасюк (безпарт. соц.), Б. Мартос (у. с.-р.), по Черніг. губ. пройшов т. Т. Осадчий (народ. соц.), по Полтав. губ. пройшов т. Андрій Левицький (у. с.-р.), по Київській г. пройшов І. Діденко (у. с.-р.), по Харків. губ. пройшов І. Заливчий (у. с.-р.), по Поділ. губ. пройшов І. Матюшенко (у. с.-р.), по Волинськ. губ. пройшов І. Бабич (у. с.-р.), по Херсонськ. губ. пройшов Т. Висоць-

кий (у. с.-р.), по Катеринослав. губ. пройшов Т. Гаркуша (безпарт.)

Всього 15 чоловік.

П'єр.



* * *

Без кінця війна й війна...

Сльози, кров, пожари...

За що ж, Боже, посилаєш

Нам ці люті карі?..

Третій рік уже мина,

Як страждають люде,

Чути скрізь жалі на долю,

Плач і стогні всюди...

Плачуть немень і батьки

Й сиротата-діти,

Плачуть вдови безталанні,

Лишеньком прибиті.

І мабуть нема кутка

На землі великій,

Де б не ллялись нині слози

Ta kriavі riki...

A za що ж оце, за що?..

Боже наш единий!

За що тяжко так бідує

Люд, ні в чим невинний?..

Жжалъ ся, Батечку, над ним,

Перестань карати!

Bo вже й так йому надмірно

Довелось страждати...

18. липня, 1917 р.

Zet.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Міністерська криза в Росії
через Україну.

Після англійськогозвідомлення три кадетських міністри—Шингарев, міністер фінансів, Мануйлов, міністер просвіти, та Коновалов, міністер торгівлі, уступили в кабінету через українську справу. Висланці тимчасового правительства на Україну міністер загр. справ Терещенко та мін. пошт Церетелі і мін. війни Керенський після ІХ погляду забагато зробили уступок Українськ. Центральній Раді в Київі. Кадетська преса живо обговорювала українську автономію і заявила погляд, що Українцям належить признані вправді далекосягле культурне самоозначення, та не признає Українців Ім теріторіальної автономії до візначення Установчих Зборів. А Терещенко з Керенським і Церетелі заключили угоду з провідниками Українців у Київі на цій основі, що Українці дістали іправну підставу для такої теріторіальної автономії, що Установчі Збори оцінюють перед доконаною подією в цій найважливішій справі для нового рядку Росії.

З Гаги доносять 18. липня: Зараз після повороту з Київа міністри Терещенко й Церетелі відбули конференцію з членами правительства і подали звіт зі своїх переговорів з провідниками Українців. Довідавшись про ІХ заяву для України, кадетські міністри заявили проти цієї заяви опозиційне становище тому, що вона Ім видасться як неясною і двозначною. Закинено Терещенкові й Церетелі, що вони переступили границі замість того, щоби довести до злагоди. Кадетські міністри в цього погляду, що з твою заявою власті тимчасового правительства не реєструється на Україні.

ІІІ. Генеральний секретар (президент міністрів України) мас бути відповідальній перед Українською Радою і мас бути уведена парламентарна система (окрім парламенту) на Україні. Крім того вовсім не має відповідальністі Української Ради перед Петроградським правительством.

Отже кадетські міністри уступили замість того, що власті повинні би уступити делегати-міністри, що були на Україні. Міністер Керенський заявив, що це уступлення кадетських міністрів під час офензиви в нападом ззаду для Росії. Та не виключена можливість, що ці міністри лишаться в складі міністерства, як довго бере в ньому участь кн. Львов. Тимчасом радикальні елементи провадять до того, щоби всю владу перенести на Раду робочих і солдатів. Устроючи зоружену демонстрацію, один полк за другим підносить прапори з написами: Геть з тимчасовим правлінням! Рада робочих і солдатів повинна мати всю владу у Росії!

Росія та Україна в пресі.

Зі Штокгольму доносять 17. липня: після петроградськихзвідомлень виявляється ся, що одиноко можлива розвязка української справи доведе Росію до установи федераційного ладу в боку України до решти Росії після візіця німецького союза держав в межах німецької імперії. „Біржевая часопись“ пише, що тимчасове правительство не відстрибить ся перед найкрайнішими способами, щоби зумісти національності, що мешкають в Росії, до призначення центральної влади. (І). Розвязка українського та інших питань мусить бути задержана до Установчих Зборів. Вислано до

Київа окрему правительству комісію під проводом кн. Урусува, яка постоїть за те, щоби Українська Рада відкликала свій уїверсал, як неважний. Та під натиском обставин мас перевагу направляє поєднання і злагоди в Україною. „Русская Воля“ каже, що будучі Установчі Збори прихильно полагодять автономічні бажання Фінляндії й Польщі. Що до України, то стоять воїна на зовсім противні становищі з основної ріжниці. Відмовне становище тимчасового правительства проти українських домагань було б великим блудом, який дорого коштував би Росії. Орган Київської Центральної Ради „Нова Рада“ та всі українські соціялістичні часописи бачать у заяві тимчасового правительства на домагання самостійності України негайне дійсне признання української автономії.

Засідання Ради й події на Україні.

Зі Штокгольму доносять 16. липня: Терпінні засідання Української Центральної Ради почалися дnia 7. липня і тривають сім днів. Вони доторкаються головно скликання Красової Ради. Випущений Радою так званий уїверсал прочітують тепер на Україні у всіх округах і областях краю всі урядники населення. Населені багатьох сіл негайно зложило приєднання Центральній Раді. Кілька громад порішило заступити памятниками українських царів і гетьманів, що боролися за волю.

Дня 9. липня наспіло до Полтави 4.000 українських солдатів зі східних губерній (з Лівобережжя), які заявили негайно свої услуги Українській Центральній Раді. Після часописів „День“ заявив президент українського міністерства Винниченко, як посол, до вібрація згаданих українських красавих виділів: Ми насильно доволі авторитету (новага), відділкніти всіх українських солдатів з фронту на підмогу Українській Центральній Раді.

Погляд про зміни в Росії.

З огляду на зростаючу силу національного руху серед поневолених народів в Росії виступає на ново в повній силі думка про російську федераційну республіку серед буржуазних кругів (які були давніше централістами! Ред.). Що до будучих Установчих Зборів, то виступають суміїв не тільки що до того, чи Установчі Збори можуть бути скликані в жовтні, але чи вагалі вони будуть скликані.

Заява правительства в спріві України.

З Петрограду доносять 17. липня гелографічна петроградська агенція: Дня 16. липня видало тимчасове правительство слідуючу заяву відносно української справи до публічного відому:

„Тимчасове правительство, прийнявши до відому звідомлення міністрів Керенського, Терещенка та Церетелі, ухвалило слідуючу постанову в справі українського питання: Як вищий орган управи українських відносин творить ся окремий генеральний секретаріат, урядника якого іменується з боку правительства

за порозумінням в Українською Центральною Радою. Секретарят має бути доповнений представниками інших національностей, які залишують територію України на справедливій основі; вони будуть заступати свої демократичні органи. Цей орган (секретарят) має обов'язок виробити правила, які доторкають ся управи краю. Тому що питання організації національної політики України і способі розвязання земельного питання на цій землі мають бути розвязані Установчими Зборами в границях загальног засади передачі землі робочому народові, тимчасове правительство зможе прихильне становище супротиви вироблення цілковитого пляну що до способу унормовання національної політики України з боку Центральної Української Ради. Цей плян має бути так поставленний, як думає Рада, і як він відповідає інтересам самої території України. Так само має бути вироблений плян розвязки земельного питання на Україні. Ці пляни призначенні до предложення Іх Установчим Зборам.

Тому що тимчасове правительство уважає безумовним удержати бойову силу армії під час війни як одноцільну, то уважає недопустимим способи, які хочуть робити відмінної одноцільності, наприклад теперішні зміни плянів мобілізації через негайне приняття системи доповідання війська після території, або перенесення прав розказування на цю, чи на іншу соціальну організацію(?) Та рівночасно уважає правительство можливим посаблювати на будуче тіснішому національному зedнанню Українців серед армії переводити доповідання військових відділів виключно Українцями, оскільки ця сирава окажеться можливовою з технічних згадів після рішення міністра війни(!) і не окажеться ослабленням бойової спроможності армії.(!) Щоби в теперішній хвилині сяягнути до ціль дуже методичними багатим наслідками способом, уважає тимчасове правительство можливим допустити до співділання українських військових мужів у розвязці цих завдань. В тій цілі за порозумінням в Українською Центральною Радою будуть приділені українські окремі делегати до кабінету міністра війни, до генерального штабу і до главкомандуючого. Що до місцевих українських військових відділів то вони будуть виконувати свої обов'язки далі на загальних основах, та в однозначності в діяльністі інших військових організацій".

Таку пісню заспівало російське правительство. Таким робом правительство згодилося на національно-територіальну автономію України та що хоче піддати ІІ порішення Установчим Зборам. Що до армії, то виходить ясно таке, що за ціну високих посад при головних військових властях хоче правительство викрутами не допускати до відділення Українців в окрему армію. Ми надімємося, що на се відповідь дасть правительство України і тоді заберем слово в цій справі, оскільки ця заява правительства відповідає обіцянкам мін. Терещенка, Керенського та Церетелі та взагалі інтересам України, як самостійної держави.

Київ чи Полтава—столиця України?

З Базеля доносять: В деяких кругах на Україні говорить ся про те, що за столицю України належить вибрати Полтаву. Основою до цього має бути те, що Київ дуже зруїфікований, а Полтава заховала свій первинний характер. Плян цей дав причину до дуже тяжкого конфлікту між виконавчим комітетом і деякими політичними українськими партіями.

Після нашої думки пересунення столиці до Полтави не відповідає позиції України. Ми любим Полтаву, як сердце України, але мозок і державна традиція повинна лишитися в Київі, матері старої княжої України. За два-три роки буде Київ увесь українським городом. Не можемо повторяти помилки козацьких гетьманів, що сиділи в Чигирині, Гадячі, Батурині і надали українській державі становище провінціональної російської області—затімство осісти в Київі, в якого від позага велікої держави Володимира Великого.

Та гадаємо, що ся думка вийшла з російських кругів, щоби заховати Київ для себе—як думка перенесення українського університету зі Львова до Станіславова виходила з польських кругів, щоби заховати Львів для себе!

Ухвали Союза юнкерів-Українців.

„Русское Слово“ з 14. и. ст. червня с. р. доносять із Київа:

Утворений у Київі Союз юнкерів (учеників офіцерських школ) ухвалив отсю резолюцію:

„Не маючи досі відповіді на свою заяву в бажанням служити в українськім національнім війську, всіукраїнський юнкерський Союз постановив відмовити ся від усіх вільних місць у війську в нені-українських відділах і не на території України, та жде посад тільки від Українського Військового Генерального Комітету“.

Тимчасове правительство України.

З Базеля доносять українське пресове бюро в Львові: Тимчасове правительство України, утворене саме тепер у Київі, складається з таких міністрів: Вишніченко, (відомий письменник) — президент міністрів і міністер внутрішніх справ. Христюк — генеральний секретар (канцлер) Петлюра — міністер війни, Сременев — міністер заграничних справ, Туган-Барановський — міністер фінансів, Садовський — міністер судівництва, Мартос — міністер хліборобства, Стасюк — міністер харчів.

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Наслідники уступивших міністрів у Росії.

Наслідник уступившого міністра фінансів Шінгарева ще незвісний, на місце міністра Мануйлова в Чарновський, наслідником міністра торговли Коновалова — Прокопович;

крім цього уступав ще міністер Шаховський, а міністер залізниць Некрасов виступив з кадетської партії. Новий кабінет має бути під проводом міністра Церетелі, як провідника соціалістів і кн. Львова, провідника міністрів з других партій.

Неспокої в Петрограді.

З Амстердаму доносять бюро Рейтера вість з Петрограду дні 17. липня: Вчора прийшло до великої оружної демонстрації, уладжені максиміліанами. Цілі години проїзджають автомобілі з салдатами й матросами та цивільними, які були зоружені рушницями. На Невськім проспекті була стрілянина, кілька осіб забито. Перший полк скорострілів має викликати ці розрухи. Між маніфестантами находилися зоружені відділи Павловського полку гренадерів і московського полку. Салдати обсадили друкарню „Нового Времені“ і вимусили оголосити поклик до народу, щоби повалив тимчасове правительство. Орган Ради робітників і салдатів осудив цю демонстрацію, як шкідливу для революції. Безчислені вози зі скорострілами йшли до палацу танцюристки Кшесінської (належниці царя), де находитися тепер головна квартира першого полку скорострілів. Полки волинський, літовський, ізмайлівський і семеновський заховуються спокійно. Гарнізони в Ораніенбаумі, Царському Селі і Петергофі готовяться на розкви Ради робітників і салдатів. Юрбу, яка хотіла дістати ся до міста з околиць, задержали козаки.

Душевна хорoba Романова.

Після „Секолью“ доносять ватиканська „Корреспонденц“ з Петрограду, що бувший Цар Микола має прояви божевілля. Бояться ся, що він наложить на себе руки, тому агостено його сторожу.

Вісти зі світа.

ВОЕННІ ЦІЛИ НІМЕЧЧИНИ.

Німецький парламент ухвалив резолюцію посла Ференбаха з партії центра в справі воєнних цілей Німеччини: Як у день 4. серпня 1914 р., так і на порозі четвертого року війни для німецького народу в рішачому слово тронової бесіди. Нас не змушує до війни ніяка жадоба здобутків. Для оборони нашої свободи і самостійності, за нерозривність свого територіального стану посідання взяла ся Німеччина за оружже. Парламент держави стримати до миру, до порозуміння і трівілої злагоди народів. З таким миром не вижутує ся насильно вимушено здобутки країн та політичні господарські й фінансові насильства.

Парламент держави відкидає всі ці пляни, які мають на цілі господарське замкнення і ворогування народів. Свобода моря мусить бути поставлена певно. Тільки господарський мир приготовить приязне співжиття народів.

Парламент держави буде підприяти створення інтернаціональних організацій державних. Як довго ворожі правительства не згодяться на такий мир, як довго вони загрожують Німеччині та її союзникам завоюванням і насильством, буде німецький народ, як один муж, стояти разом, буде відвергувати непорушно і бороти ся, аж буде запев-

нено йому й його союзникам право на життя й розвиток.

В своїй єдності німецький народ непобідний. Парламент держави признає свою однозначність з музами, які стоять у геройській боротьбі за вітчизну. Невмируща подяка цілого народу є для них певна.“

Революція прийнята більшістю 214 голосів центра, поступової в націоналістів, соціал-демократів і членів німецької фракції—проти 116 голосів консерватистів, націоналістів і лібералів при здержанні від голосування Поляків. Вислід голосування прийнято оплесками.

ПОЛЬСЬКИЙ ГОЛОС ПРО ДЕРЖАВНІСТЬ УКРАЇНИ.

З голосів краківської преси про українську справу замінна особливо стаття „Нової Реформи“, поміщені в числі того днівника з 20. червня. Признаючи життєву і стахійну силу українства, пробудженого після російської революції, автор статті стверджує, що се появивши сподівана серед сучасної світової війни. Причин теперішнього політичного руху на Україні, який виставив своїм ключем все не автономію, а державну незалежність, шукає „Нова Реформа“ не тільки в суспільних і економічних протиєнствах між Росією і Україною, але й у чинниках безсумнівно психічного і культурного характеру. Після вказання, що роз日益 України від Росії і державна самостійність України є були би під такою світового історичного значення, що для нього не має міри, там пишеться вкінці:

„Для нас, Поляків, в теперішніх умовах відносин такий український рух представляє плюси й мінуси. Перші полягають на тім, що спричинені українським сепаратизмом розбиття Росії забезпечило би нас раз на все перед небезпеками, які грозили б нам від царської, чи республіканської імперії. А мінуси—і то дуже значні—полагали би в тім, що наш сір в Україні мусив би звістити ся і поширити ся на цілі довжину нашої етнічної з нею сумежності. Росія, як наша суперниця на сході, усунулась би на дальший план. На перший виступила би Україна. Осередок, що по тім боці кермує тим спором, перенес ся би в Петрограду, чи Москви до Київа, а тут був він в цілому ряду причин психологічних і традиційних значно сильніший, як чисто бюрократичний чи московський. Вкінці для наших національних меншин, що опираються на Україну, головно на польську власність, українська Республіка була би багато більше небезпекна, ніж які небудь російське правительство. Бо тут знов поруч всіх моментів чисто суспільної і економічної натури діляли би з особливою силою психологічні моменти, які слідують з оживленою наново традиції боротьби і ненависті проти польських панів.“

НОВА ОФЕНЗИВА ІТАЛІЙЦІВ.

З Люгано доносять: Військова діяльність Росії і Французів спонукає італійських воєнних керманичів підняти новою офензиву на італійські фронти.

ПОШИРЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ОФЕНЗИВИ.

„Русський Інвалід“ робить вигляди на російсько-румунську офензиву. При цінці сбирає наспіль до Ясс бацько французьких офіцерів і гармат із Франції. Деякі відділи війська 7. армії стягнуто з початком липня на галицький фронт до участі в галицькій офензиві.

ВІЙНА.

(Звідомлення осередніх держав).

На західніх фронті у Фландрії піднявся барабанний огонь артилерії з боку Англійців, передовим в окопиці від Дюксемінен до Вічете. Два наступи Англійців дні 19. липня відбито близько побережя та коло Іперн. Коло Артоа відперто наступаючі патрулі Англійців, та відперто Іх наступи коло Франкоа. Коло Ст. Квітен відбили чеські війська наступу Француза. На фронті Їх стали наступати Французи зранку, та ледво виступили в окопів, вістали знищенні стрілами з рушниць. В Аргонах і над Маасом ваяли Німці в полон багато Французів. Коло вершка 304 піднявся великий артилерійський огонь з боку Француза.

На східніх фронті відперто наступи Росіян коло Новиці. Вони що ніну ся за Калуш, який на ново обсадили війська осередніх держав. В Карпатах оживає огонь артилерії, таксамо коло Риги, Динабурга і Сморгоні. Коло Золочева в Галичині підняли противаступ Німці і промостили російський фронт на широкім просторі.

Цілій чотирокутник Тернопіль-Прокурів-Каменець-Підгосте в заповнений, як один шпиталь, раненими жертвами російської офензиви.

3 таборового життя.

— Генеральна Старшина. Чергове засідання 11. с. и. відбулося при звичайному денному порядку. Між іншим було ухвалено:

1) Щоб тижневі звіти організації подавалися на звичайному півлисті паперу, а не на друкованих бланках, які останній час приходили наполовину незаповненими і звіти не давали представлення про життя в організаціях.

2) Звернути увагу тов. „Сільський Господар“ на інвідовідно високі ціни на огородину, яку вони продав для ужитку членів Українського Клубу.

3) Прохати клуб утворити абонементну систему на страву для постійних робітників організації і найти засоби для задоволення потреб цих послідніх.

4) На потреби Президії Народної Ради видати від Генеральної Старшини письменні й канцелярські прилади.

На засіданні 15. липня с. р. між іншим обговорювалося прохання офіцера Б-на із Міндену о передводі його до нашого табору, та предложені Командатуру справа запомогового Комітету і переліків полонених між собою й таборовими організаціями.

При ревізії книг Комітету Командатура звернула увагу на недбале ведення книг і на те, що і. сум, призначених для роздачі бідним, робилися асигновки на удержання канцелярії в той час, як Командатура для цього мав особно призначенні гроші. Через те, що комітет уважався, що надалі відповідальність за його діяльність відішла Генеральній Старшині на себе. Ухвалено просить Президента Народної Ради зарядити докладну ревізію Комітету та визнити його положення.

Б. Ф-ко.

Т-во „Воля.“ В середу, 11. липня с. р., відбулося засідання комітету т-ва. Рішалось питання, на які

цили призначити 142 м. 65 ф.—остаток від замовлення книжок, яких відслано тільки на суму 107 м. 35 ф., а не на 250 м.; як замовлялось. Означений остаток ухвалено обернути на придбання маленьких листівок, які пригодилися на робітничих командах. Потім т. Р-як висловив думку про необхідність повновнення товарицької бібліотеки популярними книжками в можливі більш скількості, щоб перед міром, коли до табору буде стягнено багато людей, мати змогу докладно ознайомити Іх з важливими питаннями й завданнями соціальних наук. Думка т. Р-яка вийшла підтримку в інших товарищах; засідання постановило зробити заходи в цілях придбання відповідних книжок, наскільки це буде можливим.

Того ж дня, по вечери, на майдані відбулося політичне віче. Тов. Л-кий в присутності 150 чоловік виклав реферат про сучасні події на Україні, в якому, між іншим, торкався відносин тимчасового російського правління до української справи та пояснив, які цілі переслідує теперішня офензива, розпочата Росіянами, і як воно вплинуло на український національний рух.

15. липня, у неділю відбулися загальні збори т-ва зі слідуючим денним порядком: 1) читання протоколу, 2) приняття й затвердження нових членів і 3) вільний внесення.

Збори відкрив заступник голови т-ва К-ів. Принято було 10 нових членів: від Харківської губ.—4, від Кіївської й Полтавської—по 3. Всіх членів т-ва, які живуть тепер у таборі, начислюється ся 50 чоловік. На вільних внесеннях обговорювалось питання про заохочення товарицької бібліотеки книжками.

М. О-ко.

— Музично-драмат. т-во ім. М. Лисенка. У понеділок 16. липня відкрив своє чергове засідання зі слідуючим порядком дніння: читання протоколу, звіти прокіндніків, справа уладження вистави на слідуючу неділю, вибір заряду до будіві та вільний внесення.

При звітах голова т-ва подав до відома віділу, що в розрішенні утворити буфет і що цими днями мають приїхати з роботи деякі з членів т-ва.

При обговоренню уладження вистави було вияснено, що т-во в цю неділю не може поставити вистави через недостачу т.т., якіиступали в жіночих ролях і які мають цими днями повернутися з робітничих команд. Що до другої неділі, то віділ ухвалив готовити песьу „Ясні Зорі“.

Після цього обговорено питання про підготовлення для вистави історичної песьї „Дорошенко“. Для цього ухвалено зробити потрібні затрати, які переходять за 100 мар.

Далі головою т-ва був зроблений короткий доклад, як мав виглядати буфет. Після дискусії в цій справі віділ вибрав до буфету скарбника, господаря і Іх заступників.

В-ко.

— Т-во „Сільський Господар“. В четвер 18. липня вечером т-во прошалося звітом члена т. Г-ка.

Тов. Г-к, як свідомий громадянин, приймав активну участь у таборовим громадським життю й особливо в т-ві „Сільський Господар“. Хороба очей так розвинула ся, що загрожувала його життю й не давала можливості вістувати ся в таборі й працювати до кінця війни.

Відіздаючи т-ву побажало т-во щасливо вернутися на Україну й, вилічившись, в повною енергією працювати серед свого рідного народу та, освідомлюючи його, нести знання по господарству, які мусять по війні широко розвинутися ся.

Щаслика дорога Товарищеві!

7-к.

— Відізд інвалідів і сухотих. У четвер, 19 липня, о 10 год. перед полуночю, відіхали з нашого табору до рідного краю 7 чоловік інвалідів і 22 чоловіка сухотих. Відіздаючи проводив табор з товарицькими привітаннями й музикою.

Тов. Г-к від імені відіздаючих побажав т.т., що лишають ся в неволі, скоро діждати ся миру й щасливо повернути ся до дому для вільного життя й продовження громадської роботи у рідному краю, та обіцяв, що інваліди й хорі, приїхавши до дому, осіклики дозволять сили, будуть ширими громадянами й будуть домагати ся того, чого нам усім треба.

Від імені табору промовив до відіздаючих президент Генеральної Старшини т. А-юк, передаючи привіт Україні й бажаючи т.т. щастя й здоров'я для життя й праці у рідному краю.

Далі загриміли звуки гимну „Ще не вмерла Україна“, і товариші стали виходити з табору, а дорогою від табору оркестр грав Січовий марш.

В. Г.

ЖЕРТВИ.

На Український Національний Фонд.

Ком. Altehunden, № 1881. Дмитро Кучерук 4 м.

Ком. Siegen, № 1634. Шотап Пилипенко—1 м. 50 ф., В. Проваловський—50 ф., С. Шевченко—50 ф., С: Маслак—50 ф. Разом . . 3 м.

Ком. № 6765. М. Корінчук—40 ф.

Ком. № 2961. І. Залевський—50 ф.

Ком. Edelsberg. І. Овіпко—25 ф., Д. Врацлавський—25 ф., Г. Ісаєнко—25 ф., П. Динник—25 ф., М. Дудка—25 ф., П. Буцай—25 ф.

Разом . . 1 м. 50 ф.

Ком. Brünnhausen. Болгарчук—50 ф., М. Калинський—56 ф., Н. Киріченко—1 м., П. Нечипоренко—56 ф., Я. Бескубенко—20 ф., Н. Гречненко—1 м., Ю. Григор—1 м., І. Верещук—25 ф., А. Рибак—55 ф., С. Довгаль—45 ф., В. Жарук—1 м., О. Товстенко—40 ф., Н. Скакодуб—20 ф., П. Ярмолюк—50 ф., І. Єна—50 ф., І. Ступак—20 ф., С. Мосієнко—40 ф., Д. Каплук—20 ф., Ф. Гаврюш—20 ф., Ф. Лоза—20 ф., Ф. Бутенко—20 ф., Д. Шербак—10 ф., Ф. Дмитренко—30 ф., І. Вдовичак—30 ф., Н. Демченко—20 ф., Н. Іванов—50 ф., І. Корнічук—50 ф., С. Чорняк—50 ф.

Разом . . 14 м. 25 ф.

Головна Виборча Комісія.

ГЕНЕРАЛЬНОЇ СТАРШИНИ

отсім повідомляє, що в суботу 28. липня відбудуться на місце вибувших з табору доповняючі вибори послів до НАРОДНОЇ РАДИ.

По першій окрузі (III бльок) має бути вибрано 2 послі

“другий ” (Х і VII бльоки) ” ” ” 5 ”

“ третій ” (II і VI ”) ” ” ” 2 ”

“ четвертий ” (V, VIII, IX бл.) ” ” ” ” 4 ”

Всі, що бажають взяти участь у виборах, мають зголосити ся на протязі 21, 22 і 23 (субота, неділя і понеділок) липня до своїх старших бльоків, від яких одержать блянки посвідок на право участі у виборах.

Голова Андріюк.

Писар Пасюра.

Купуйте Памяткову Книжку

Календарь на 1917 р.

СОЮЗА ВІЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

500 стор. друку

103 ілюстрацій

ціна 1 марка.

Замовляти по адресі „Громадської Думки“:

Wetzlar. Ukrainianischer Unterrichts-Ausschuss. Lagerzeitung.

З друкарії „Союза Візволення України“ в таборі Венцлар.

ПОПРАВКА.

В звіті Комітету по збору жертви на Український Національний Фонд, поміщеному в ч. 47 (94) „Громадської Думки“, замість:

„Від VIII. бльоку по підписаному листу № 12.—13 м. 87 ф.“
повинно бути:

Від IX. бльоку по підписаному листу № 12.—13 м. 87 ф.

ОГОЛОШЕННЯ.

Повідомляємо ТОВАРИШІВ на робітничих командах, що вся переписка полонених згідно законам Німеччини мусить іти через поштовий виділ при командах таборів.

Почтамти мають наказ всі листи полонених канфіскувати, коли вони будуть подані не установленим порядком, і подавати відповідно до Командатури.

Письма до таборових організацій теж підлягають цьому закону і тому Іх слід здавати своїм вартовим, а не кидати впросту скриньку.

Генеральна Старшина.

Від товариства „Просвітна Громада“: Хто з товаришів, які переважають постійно в таборі, цікавиться ся волинсько-холмською справою і хотів би взяти участь в курсах, де власне буде розбирати ся справа, хай зголосить ся зараз до писаря товариства т. Ци-ча.

Разом т-ва „Просвітна Громада“.

Борзяк Олексій I бат. № 879 шукає свого брата Грицька Боряка, якій є в полоні в Австрії; просить відвідати ся на адресу: Венцлар, I бат. № 879.

Отамана Старшина повідомляє слідуючих т.т., що вони прийняті до т-ва „СІЧ“:

Ком. Edelsberg. І. Овіпко, Д. Врацлавський, Г. Ісаєнко, П. Динник, М. Дудка, П. Буцай; Внески одержані. М. Шумон. (На прапор—20 ф.).